

İVAN TURGENYEV

AVCININ
NOTLARI

ÇEVİRİ: NİHAL YALAZA TALUY

5. BASKI

 can
klasik

İVAN TURGENYEV
AVCININ
NOTLARI

Can Klasik

Avcının Notları, İvan Turgenyev

Rusça aslından çeviren: Nihal Yalaza Taluy

Титульный лист первого издания.

© 2007, Can Sanat Yayınları A.Ş.

Tüm hakları saklıdır. Tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

1. basım: 2007

5. basım: Şubat 2024, İstanbul

Bu kitabın 5. baskısı 5 000 adet yapılmıştır.

Dizi editörü: Ayça Sezen

Düzeltili: Melis Oflas

Mizanpaj: Bahar Kuru Yerek

Kapak tasarımı: Utku Lomlu / Lom Creative (www.lom.com.tr)

Baskı ve cilt: Pasifik Ofset

Cihangir Mah. Güvercin Cad. Baha İş Merkezi A Blok No: 3/1 Z. Kat

Avcılar-İstanbul

Sertifika No: 44451

ISBN 978-975-07-4230-9

CAN SANAT YAYINLARI

YAPIM VE DAĞITIM TİCARET VE SANAYİ A.Ş.

Maslak Mah. Eski Büyükdere Cad. İz Plaza, No: 9/25 Sarıyer/İstanbul

Telefon: (0212) 252 56 75 / 252 59 88 / 252 59 89 Faks: (0212) 252 72 33

canyayinlari.com

yayinevi@canyayinlari.com

Sertifika No: 43514

İVAN TURGENYEV
AVCININ
NOTLARI

ÖYKÜ

Rusça aslından çeviren

Nihal Yalaza Taluy

♥can

İvan Turgenyev'in Can Yayınları'ndaki diğer kitapları:

Babalar ve Oğullar, 2010

Klara Miliç: Ölümünden Sonra, 2020

Rüya, 2021

İVAN TURGENYEV, 1818'de Rusya'da doğdu. Üç yıl Berlin'de öğrenim gördükten sonra ülkesine toprak köleliğine karşı, Batı yanlısı bir liberal olarak döndü. Dönemin ünlü eleştirmeni Vissarion Belinski'den büyük destek gören Turgenyev, uluslararası üne erişen ilk Rus yazar oldu. 1840'lar ve 1850'lerde aralarında *Avcının Notları*'nin de bulunduğu, köy yaşamı ve köylüleri anlattığı öyküleriyle tanındı. 1860'ta yayımlanan *Devrim Öncesi* adlı romanı, genç aydınların karşılaştığı sorunları ve Rusya'nın büyük değişim öncesindeki durumunu konu alıyordu. En önemli romanı *Babalar ve Oğullar*'da (1862) kuşaklar arasındaki çatışmayı derinlemesine sergiledi. Tolstoy ve Dostoyevski'yle olan kavgaları ve Rusya'daki edebiyat çevrelerine yabancılaşması sonucunda, yaşamının son yirmi yılını Baden-Baden ve Paris'te geçirdi. *Duman* (1867) romanında, Rus aydınlarının hem sağ hem de sol kanatlarının karikatürlerini çizdi. 1883'te Paris yakınlarında, Bougival'de öldü.

NİHAL YALAZA TALUY, 1900'de Kazan'da doğdu. Liseyi Rusya'da bitirdikten sonra Türkiye'ye göç etti. Averçenko ve Mihail Zoşçenko gibi yazarlardan mizah öyküleri çevirdi. *Resimli Ay* ve *Varlık* dergilerinde çevirileri yayımlandı. Başta İvan Sergeyeviç Turgenyev, Lev Tolstoy, Fyodor Mihayloviç Dostoyevski ve Nikolay Gogol'ün yapıtları olmak üzere, Rus edebiyatından yüzden fazla roman, oyun ve çocuk kitabını Türkçeye kazandırdı. 1968'de İstanbul'da öldü.

İçindekiler

Yermolay ile Değirmencinin Karısı	11
Çertophanov ile Nedopüşkin	25
Çertophanov'un Sonu	47
Mumu	85
Komşu Radilov	117
Birük	127
Kaderci	137
Han	169

YERMOLAY İLE DEĞİRMENCİNİN KARISI

Akşamüstü tüfekçi Yermolay'la "tyaga"ya gittik. Okur "tyaga"nın ne olduğunu bilmeyebilir. Öyleyse dinlesin:

İlkbaharda, günbatımına yakın, tüfeğinizle, ama köpeğinizi yanınıza almadan koruya çıkarsınız. Bir köşeye çekilerek etrafı gözden geçirir, fişeklerinizi kontrol ederken arkadaşınıza göz kırparsınız. Çeyrek saat geçtiği halde orman henüz kararmamıştır; hava temiz, berraktır; kuşlar cıvıdamakta, taze çimen zümrüt gibi parıldamaktadır. Beklersiniz. Ormanın içi gittikçe kararır, akşam güneşinin al ışığı ağaç kökleriyle gövdeleri yalayarak yükselmeye başlar; çıplak alt dallardan kıpırtısız, uyuklayan tepelere varır. İşte tepeler de karardı; göğün pembeliği maviye döndü. Ormanın kokusu keskinleşti, havada ılık bir nem belirdi. Çevrenizde uçuşup duran rüzgâr kesildi... Kuşlar da, cinslerine göre sırayla uyumaya başlıyor: İlk ispinozlar sustu, az sonra çalikuşunun, arkasından sarıasmaların da sesi kesildi. Orman gitgide karanlığa bürünüyor. Ağaçlar birbirine karışmış, kocaman siyah külçeler halinde... Lacivert göğün üzerinde ürkek yıldızlar beliriyor. Artık bütün kuşlar uykudadır. Yalnız sakalarla küçük ağaçkakanların uykulu uykulu bir-iki ötüşü duyuluyor. İşte onlar da sustu, uzaktan bir floryanın hüznü

sesi, bülbülün ilk şakıması duyuldu. Kalbiniz bekleme- nin sabırsızlığıyla doludur. Ansızın –bunu ancak avcılar anlayabilir– bu derin sessizliğin içinde karga bağırmasına benzeyen bir ses, tıslamalar, çevik kanatların düzenli sesi duyulur. Arkasından, bir çulluk koyu bir ağaç gölgesin- den ayrılarak, güzel bir hareketle havada kayar gibi kur- şununa doğru süzülür. “Tyaga”da durmak buna derler işte.

Bir gün Yermolay’la “tyaga”ya çıkmıştık. Ama, izin verirsiniz sevgili okurum, ilkin size Yermolay’dan söz edeceğim.

Gözünüzün önüne kırk beşlik, uzun boylu, zayıf bir adam getirin. Yermolay’ın sipsivri burnu, kurşuni gözleri, dar bir alnı vardı. Saçları darmadağınaktı, iri dudakların- dan alaycı bir kıvrım eksik olmazdı. Yaz kış, sarımtırak nankin kumaşından Alman tarzı bir kaftan giyerdi. Kaftan- ın beline bir kuşak sarar, lacivert şalvarından vazgeçmez- di. Başında, düşmüş zenginlerden birinin keyifli bir saa- tinde hediye ettiği bir kalpak vardı. Kuşağa iki torba bağ- lıydı. Öndeki, gayet ustalıkla ikiye bölünmüştü; yarısında barut, öbür yarısında saçma dururdu. Tüfek sıkılarını Yer- molay, o bereketli şapkasının içinden sağlıyordu. Avları ona bir fişeklikle av çantası alacak parayı pekâlâ sağlıyor- du. Ama bunları almayı aklından bile geçirmedeği için hep aynı yolla avlanıyor, tüfeğini doldururken barutla saçmayı birbirine karıştırmak ya da dökmek gibi hatalara düşmemesi herkesi hayretler içinde bırakıyordu. Tüfeği çakmaklıydı, üstelik çok geri tepiyordu. Bu yüzden Yer- molay’ın sağ yanağı daima sol yanağından daha şişkindi, bu tüfekte hedefini nasıl vurduğuna en kurnaz adamın bile akli ermezdi. Attığı kurşun da hiç şaşmazdı! Valetka adında, gayet yetenekli bir zağarı vardı. Valetka bambaşka bir hayvandı. Yermolay bunu doğru düzgün beslemezdi. “Ne diye besleyeceğim,” derdi. “Köpek dediğin akıllı olur, kendi yiyeceğini kendisi bulsun.”

Gerçekten, Valetka, en kayıtsız insanları bile şaşırta-
cak derecede sıksa olduğu halde yaşıyordu, hatta epeyce
yaşlıydı da. Üstelik, bu zavallı haline rağmen ne bir kere
kaybolmuş ne de efendisini bırakmaya niyetli görün-
müştü. Gençliğinde bir kere bir gönül macerası yüzün-
den iki gün gözden kaybolmuştu ama bu havailikten
çabuk kurtuldu. Valetka'nın en belirgin özelliği bütün
dünya karşısındaki sonsuz ilgisizliğiydi. Bir köpek olma-
saydı, derin bir hayal kırıklığından mustarip derdim.
Güdük kuyruğunu altına alarak somurtup dururdu; za-
man zaman titrer, bir kerecik olsun gülümsemezdi. Ma-
lum ya, köpekler gülümseyebilirler, hatta pek hoş bir sı-
rıtmaları vardır. Son derece çirkindi. Çiftlik adamlarının
hiçbiri onunla alay etmek fırsatını kaçırmazdı. Ama Va-
letka bütün alaylara, hatta dayaklara soğukkanlılıkla kar-
şılık verirdi. Hele mutfağın sıcağına, güzel kokularına
dayanamayarak –bunu yapan yalnız köpekler değildir
ya!– aç suratını kapı aralığından uzattı mı aşçılar, işi gücü
bırakıp çeşit çeşit küfürlerle peşine düşmekten büyük
keyif alırlardı. Avda yorulmak bilmezdi, oldukça hassas-
tı. Gene de, yaralı bir tavşanı kovalarken Yermolay'ın gö-
zünden uzak, kuytu bir köşede yeşilliğin gölgesinde
bunu büyük bir zevkle, son kemiğine kadar gövdeye in-
dirmek fırsatını kaçırmazdı. Yermolay ona bildiği bilme-
diği dillerle istediği kadar küfretsin!

Yermolay, komşularından, eski çiftlik sahiplerinden
birinin adamıydı. Bu eski zaman adamları çulluklardan
hoşlanmaz, kümes hayvanlarını tercih ederler. Ancak
bazı özel durumlarda; isim ya da seçim günlerinde eski
çiftlik sahiplerinin aşçıları da kollarını sıvayarak beylerin
sofraları için uzun gagalı kuşlar hazırlarlar. Bunları ya-
parken Ruslara has coşkunlukla yanına öyle türlü çeşitli
soslar katarlar ki konuklar çoğu zaman bunlara ilgiyle
bakmakla yetinir, tatmaya cesaret edemezler. Yermolay,

efendisinin mutfağına her ay iki çift karatavukla birkaç bıldırcın getirmekle görevlendirilmişti.

Yermolay'ın köpeğini beslememekte dayandığı düşüncelerle efendisi de ona av için barut, saçma gibi şeyler vermiyordu. Yermolay acayip bir adamdı: Kuş gibi kaygısız, oldukça geveze, dalgın ve görünüşte beceriksizdi. İçkiye fazla düşkündü; uzun zaman aynı yerde kalmaktan hoşlanmaz, ayaklarını sürterek yürürdü. Ama bu haliyle günde elli *verst*¹ kadar yol alırdı. Pek çok serüven yaşamıştı. Bataklıklarda, ağaçlarda, evlerin çatılarında, köprü altlarında gecelerdi; tavan arasına kilitlendiği, bodrumlarda, samanlıklarda hapsedildiği olurdu. Tüfeğiyle köpeğinden, en iyi giysilerinden mahrum edilerek hatırı sayılır sopalar yerdı. Gene de bir zaman sonra eve giyinik, yanında tüfeği ve köpeğiyle dönerdi. Yermolay'a fazla neşeli bir adam denilemezdi, ama yine de çoğu zaman keyfi yerinde olurdu. İyi bir arkadaş buldu mu, özellikle, içki masalarında konuşmaya bayılırdı. Sonra, ansızın kalkıp giderdi. "Ulan, deli herif, gecenin karanlığında nereye gidiyorsun?" "Çaplino'ya gideceğim." "Çaplino'ya on *verst*'lik yol var; ne yapacaksın orada?" "Sofron var ya, onda kalırım." "Burada kal!" "Yoo, olmaz."

Böylece, Valetka'yı alarak gece vakti yola çıkar, çalıkları, su hendeklerini aşarak gözünün doğrusuna giderdi. Sofron'un onu içeri alıp almayacağı pek belli olmadıktan başka gecenin o saatinde el âlemi rahatsız ettiği için sırtına bir-iki yumruk yemek de vardı hesapta... Baharda sular yükselince balık tutmak, yengeçleri elle yakalamak, kokusunu izleyerek av bulmak, bıldırcınları tuzağa düşürmek, çaylağı kandırmak, sesini taklit ederek bülbülü ayağına getirmekte Yermolay'ın üstüne yoktu. Yalnız köpek terbi-

1. Bir *verst*, bin altmış altı metredir. (Ç.N.)

yesini beceremiyordu. Sabırsızdı. Yermolay evliydi. Karısına haftada bir giderdi. Kadın yıkık bir kulübede yarı aç yarı tok, Allah ne verdiyse onunla geçinip gidiyordu; talihsiz bir kadındı. Tasasız, babacan bir adam olan Yermolay karısına karşı sert ve kabaydı. Eve gelir gelmez surat asar, canavar kesilirdi. Zavallı kadın onun gözüne girmek için ne yapacağını şaşırırdı, elinde kalan son kopeklerle ona şarap alırdı. Yermolay ocağın üstündeki peykesine¹ çalımla yayılarak zıbarırken kadıncağz onu kendi gocuğuyla örterdi. Yermolay'ın vahşete varan haşinliğini bazen ben de fark ederdim: Vurduğu kuşun gırtlığını dişleriyle kopardığı anlarda yüzü korkunç bir hal alırdı. Yermolay evde bir günden fazla kalmazdı; dışarı çıkar çıkmaz da gene bildiğimiz Yermolay olurdu. Bu hali yüz *verst* ötede bile bilinir, bazen Yermolay bile bunları böylece anlatırdı. İçlerinden en kötüsü dahil bütün uşaklar bu serseriye karşı üstünlüklerini hisseder, belki de bu yüzden onunla dostça konuşurlardı. Köylüler bazen tavşan kovalar gibi peşine düşer, sonra da onu bırakıverirlerdi. Hatta bu tuhaf adamı iyice tanıdıktan sonra ona dokunmamaya, ekmek vermeye, onunla konuşmaya başladılar. İşte bu adam benim tüfekçimdi; birlikte İsta kıyısında büyük bir kayın korusuna “tyaga”ya gittik.

Volga gibi Rus nehirlerinin çoğunun, sahillerinden biri dik, öbürü basık ve çayırlıktır. İsta sahilleri de öyledir. Bu küçük nehir yarım *verst* bile düz gitmeden kıvrıla kıvrıla akar. Bazı yerlerde, yüksek bir bayırdan, sahil boyundaki bentler, havuzlar, su değirmenleri görünür. Etrafı gür bahçelerle çevrilmiş bostanlar göz alır. İsta'daki balık bolluğu anlatılacak gibi değildir. Köylüler yaz sıcaklarında bunları kıyılardaki yeşilliğin arasına saklanarak yakalarlar.

1. Rus köylerinde ocakların arkasına bir peyke yapılır, kışın orada yatılırdı. (Ç.N.)

Kum renkli küçük ardıc kuşları, ıslığa benzer cıvıdamlarla buz gibi soğuk, berrak kaynak sularının çizik çizik ettiği kayalık sahillerde uçuşurlar. Yabanördekleri havuzların ortasına çıkıp ihtiyatla bakınırlar. Sahil kayalıklarının altındaki girintilerde balıkçılar gezinir.

“Tyaga”da bir saat kadar kalarak iki çift çulluk vurduk. Güneş doğmadan önce talihimizi bir kere daha denemek istediğimiz için en yakın değirmenlerden birinde gecelemeğe karar verdik. Koruluktan çıkarak bayır aşağı indik. Dalga dalga akan nehir suları koyu lacivert bir renk almış, gecenin nemiyile dolan hava iyice ağırlaşmıştı. Değirmenin kapısını vurduk. İç avludan köpek havlamaları duyuldu. Uykulu, kısık bir ses, “Kim o?” diye homurdandı.

“Avcılar. Gecelemeğe istiyoruz.”

Ses çıkmadı.

“Para veririz.”

“Bekleyin, değirmen sahibine haber vereyim...”

Yanaşmanın eve girdiği duyuldu. Az sonra tekrar kapıya döndü.

“Olmaz.”

“Neden?”

“Avcısunuz; silah filan taşıdığınız için değirmeni yakmanızdan korkuyor.”

“Saçmalık!”

“Ne saçması, iki yıl önce bizim değirmen böyle yandı. Birkaç celep gecelemişti; onların yüzünden çıkmıştı yangın.”

“Peki ama, sokakta geceleyecek değiliz ya!”

“Orasını siz bilirsiniz.”

Yanaşma ayaklarını sürüyerek uzaklaştı. Yermolay’da bedduanın bini bir para... Sonunda iç çekerek, “Bari köye gidelim,” dedi.

Köye kadar en az iki *verst*’lik yol vardı.

“Burada yatarız canım,” dedim. “Hava sıcak; değirmenci bize parayla saman verir.”

Yermolay itiraz etmedi. Kapıyı tekrar vurduk.

Yanaşma, “Ne istiyorsunuz?” diye seslendi, “olmaz dedik ya...”

İstedüğimizi anlattık. Yanaşma yeniden haber vermeye gitti ve bu sefer değirmenciyle birlikte döndü. Kapı gıcırdayarak açıldı. Karşımıza iriyarı, yağlı suratlı bir herif çıktı. Öküz ensesi gibi dar, kat kat bir ensesi, kocaman, yusyuvarlak bir göbeği vardı. İsteğimizi kabul etti.

Bizi değirmenin yüz adım ötesinde, dört yanı açık, ufak bir sundurmaya aldılar. Samanla kuru ot getirdiler. Yanaşma, nehrin kenarında, çimenin üstünde semaver yaktı; çömelerek olanca gayretiyle boruyu üflelemeye başladı. Kömürler alevlendikçe genç yüzü ışık içinde kalıyordu. Değirmenci karısını uyandırmaya koştı, sonunda, evinde kalabileceğimizi söyledi. Ama dışarıda kalmak benim hoşuma gitmişti. Değirmencinin karısı bize süt, yumurta, patates, ekmek getirdi. Az sonra semaverimiz kaynadı, çay içmeye oturduk. Nehirden sis kalkıyordu, havada yaprak kıpırdamıyordu. Her yandan tarla bildircinlerinin cırıltıları geliyor, değirmenin çarklarından düşen su damlalarının çıkardığı hafif ses duyuluyordu. Su, setin aralıklarından ağır ağır sızıyordu. Küçük bir ateş yaktık. Yermolay külde patates pişirirken dalıvermişim. Hafif bir fısıltıyla uyandım. Başımı kaldırdım, ateşin önünde, tersine çevrilmiş bir fıçı üzerinde değirmencinin karısı oturuyor, bizim tüfekçiyle konuşuyordu. Daha ilk bakışta onun ne köylü ne de şehrin aşağı tabakasından olduğunu, bey kapılarında yetiştirildiğini anlamıştım. Fakat yüzünü ancak şimdi iyice görebiliyordum. Yaşı otuz kadar vardı. Zayıf solgun yüzü hâlâ müthiş bir güzelliğin izlerini taşıyordu. En çok iri, hüznü dolu gözleri hoşuma gitmişti. Dirseklerini dizlerine dayamış, ba-

şını elleri arasına almıştı. Yermolay'ın bana sırtı dönüktü, ateşe çalı çırpı atıyordu.

Değirmencinin karısı, "Jeltuhino'da gene kıran başladı," dedi. "Papaz İvan'ın iki ineği geberdi. Tanrı bizleri korusun!"

Yermolay, kısa bir sessizlikten sonra, "Domuzlarınız nasıl?" diye sordu.

"Sağ."

"Bize bir yavru hediye etseniz olmaz mı?"

Değirmencinin karısı yanıt vermedi, iç çekti.

"Yanıdaki kim?"

"Bir bey; Kostomarov'lu."

Yermolay ateşe birkaç çam dalı attı; dallar hemen çıtırdamaya başladı, kalın beyaz bir duman Yermolay'ın yüzüne yükseldi.

"Kocan niye bizi eve almadı?"

"Korkuyor."

"Vay gebeş vay!.. Kuzum Arina Timofeyevna, bana bir kadehçik şarap lütfetsene, ne olur."

Değirmencinin karısı kalkıp karanlıkta kayboldu. Yermolay hafiften, "Sevgilime gide gele tabanlarım delindi," şarkısını mırıldanmaya başladı.

Arina elinde küçük bir sürahi ve kadehle döndü. Yermolay doğruldu, istavroz çıkardıktan sonra kadehi bir solukta boşalttı.

"Oh, işte hayat bu."

Değirmencinin karısı yeniden fıçıya oturdu.

"E, nasılsın Arina Timofeyevna? Hep hastasın galiba?"

"Öyle."

"Neden?"

"Geceleri öksürük bırakmıyor."

Yermolay kısa bir sessizlikten sonra, "Bizim bey uyudu galiba," dedi. "Sakın hekime gitme Arina: Daha fena olursun."

“Giden kim zaten...”

“Ama bana uğra.”

Arina başını eğdi.

“Ben karımı o gün deflerim.”

“Beyi uyandırsana Yermolay Petroviç, patates pişti.”

Sadık uşağım kayıtsız bir tavırla, “Bırak zıbarsın,” dedi, “az taban tepmedi.”

Yattığım kuru ot yığınının üstünde kıpırdandım. Yermolay yerinden kalkarak yanıma geldi:

“Patates hazır beyim, yemeğe buyrun.”

Sundurmadan çıktım. Değirmencinin karısı kalkıp gitmek istedi. Onunla konuşmaya başladım:

“Bu değirmeni ne zamandır kiraliyorsunuz?”

“Kutsal Üçlü¹ günü ikinci yılı doldurduk.”

“Kocan nereli?”

Arina sorumu duymadı. Yermolay sesini yükselterek, “Bey, kocanın nereli olduğunu soruyor!” diye tekrarladı.

“Belev'den; kasabalı.”

“Sen de Belev'den misin?”

“Yoo; beylerin evindenim... Hani eskiden beylerin yanındaydım da.”

“Beyin kimdi?”

“Bay Zverkov. Ama artık serbestim.”

“Kimmiş bu Zverkov?”

“Aleksandr Siliç.”

“Karısının hizmetçisi miydin?”

“Evet. Nereden biliyorsunuz?”

Arina'ya artan merak ve ilgiyle baktım.

“Senin beyi tanırdım da...”

Yavaşça, “Öyle mi?” dedi, başını eğdi.

1. Paskalyadan kırk gün sonra Tanrı'nın üç kutsal varlığına inananların bayramı. (Ç.N.)

Avcının Notları adı altında topladığı öyküleri, 19. yüzyıl Avrupa'sında *İlk Aşk*, *Devrimden Önce* ve *Babalar ve Oğullar* gibi romanlarıyla büyük bir üne erişecek olan İvan Turgenyev'in ilk önemli düzyazı yapıtıdır. *Avcının Notları*, yazarın Oryol bölgesinde çıktığı av gezileri sırasında gözlemediği soyluları, toprak sahiplerini, yoksul köylüleri, köy hekimlerini ve malikânelerdeki yaşamı anlattığı öykülerden oluşur.

Turgenyev'in daha sonraki büyük yapıtlarının habercisi olan bu öyküler yayımlandıktan sonra yazar tutuklanmış, Petersburg'da bir ay hapiste kalmış, 18 ay süreyle de Spasskoye'de zorunlu ikamet cezası almıştı. Bu kovuşturmanın nedeni, toprak sahiplerinin köylülere karşı zalimce davranışlar sergilemeleri ve serflik kurumuna yönelik eleştirileriydi.

Avcının Notları'ndan yapılan bu seçkiyi, Nihal Yalaza Taluy'un Rusça aslından yaptığı çeviriyle sunuyoruz.

#dünyaklasikleri #rusklasikleri #av #soylu #yoksulluk #zulüm #serflik

Kapak resmi: Yevgraf Fyodoroviç Krendovski

ISBN: 978-975-07-4230-9

